

مقاله پژوهشی

تاثیر متقابل نوآوری با جهانی‌شدن و کیفیت نهادی بر ثروت مالی^۱

ابوالفضل شاه‌آبادی^۲، زهرا حیدری^۳، علی توسلی‌نیا^۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۹/۲۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۳/۰۲

چکیده

ثروت و جایگاه آن در کشورها، همواره مورد توجه بوده است چرا که، به پشتوانه ثروت کشورها تولید صورت می‌پذیرد و سایر متغیرهای کلان اقتصادی را نیز تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. یکی از اجزاء ثروت، ثروت مالی است که می‌تواند الگوی تغییرات متغیرهای اقتصادی را متأثر کند و میزان مصرف، پس‌انداز، سرمایه‌گذاری و تولید کشورها را تحت تاثیر قرار دهد و بر درآمد های آینده نیز موثر باشد. بنابراین، هدف مطالعه حاضر بررسی اثر متقابل نوآوری، جهانی‌شدن و کیفیت نهاد حاکمیت بر ثروت مالی در ۴۸ کشور برتر تولیدکننده علم در جهان طی دوره زمانی ۲۰۲۰-۲۰۱۱ است. به همین منظور مدل پژوهش به روش گشتاورهای تعمیم‌یافته برآورد گردیده است. نتایج نشان می‌دهد که اثر کلیه شاخص‌های نوآوری (نهاد و موسسات، سرمایه انسانی و تحقیقات، زیرساخت، پیچیدگی بازار و پیچیدگی کسب و کار) بر ثروت مالی مثبت و معنی‌دار است. همچنین، اثر متقابل کلیه شاخص‌های نوآوری، جهانی‌شدن و حاکمیت نیز بر ثروت مالی مثبت و معنی‌دار است. علاوه بر این، اثر متقابل جهانی‌شدن و حاکمیت نیز با اجزای مولفه‌های نوآوری بر ثروت مالی مثبت و معنی‌دار است. لذا توصیه می‌شود، حاکمیت کشورهای مورد مطالعه با ثروت مالی پایین با بهبود کیفیت حکمرانی و بهره‌گیری از فرصت‌های جهانی‌شدن و بسترسازی بهبود مولفه‌های نوآوری به افزایش ثروت مالی کمک نماید.

واژگان کلیدی: ثروت مالی، نوآوری، جهانی‌شدن، حاکمیت.

طبقه‌بندی موضوعی: H10, E21, F60, O30

۱. کد DOI مقاله: 10.22051/JFM.2024.27150.2694

۲. استاد، گروه اقتصاد دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی، دانشگاه الزهرا، تهران، ایران. (نویسنده مسئول). Email: a.shahabadi@alzahra.ac.ir

۳. دانشجوی دکتری، گروه اقتصاد، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی، دانشگاه الزهرا، تهران، ایران. Email: arefehheidari1995@gmail.com

۴. کارشناس ارشد، گروه علوم اقتصادی، دانشگاه مازندران، ساری، ایران. Email: alitavassoli1994@gmail.com

مقدمه

چهارصد سال قبل از میلاد، ارسطو^۱ و پس از آن نیز آدام اسمیت^۲ در جایگاه پدر علم اقتصاد مدرن، اقتصاد را علم ثروت تعریف کرده‌اند (مارتیناویچیوس^۳، ۲۰۱۳). ثروت و اجزای تشکیل دهنده آن شامل دارایی‌های فیزیکی، دارایی‌های مالی، اوراق دولتی، پایه پولی، سرمایه‌های انسانی و مهارت و تخصص آن‌ها است که می‌تواند اطلاعات بسیاری را در مورد سلامت بلندمدت یک اقتصاد، ظرفیت آن برای حفظ رشد، انعکاس استهلاک و کاهش دارایی‌ها، و اینکه آیا سرمایه‌گذاری‌ها و انباشت دارایی‌ها همگام با رشد جمعیت است، ارائه کند. به عبارت دیگر ثروت و ترکیب آن بیانگر آن است که آیا سبد دارایی‌ها، منابع طبیعی، سرمایه انسانی و دارایی‌های خارجی خالص برای حمایت از رشد تولید ناخالص داخلی در بلندمدت موثر است یا خیر؟ (بانک جهانی^۴، ۲۰۱۸). از آنجا که کاهش ثروت مالی کشورها بیانگر آن است که یک کشور دارایی‌های خود را از دست می‌دهد و احتمالاً نتواند رشد تولید ناخالص داخلی خود را در آینده حفظ کند، به نوعی بستر ساز و تسهیل‌گر تولید است که نیازمند توجه فراوان است (بانک جهانی، ۲۰۱۸). از این رو به دلیل اهمیت این متغیر در نیم قرن گذشته سعی شده است محاسبات دقیقی در رابطه با ثروت کشورها به ویژه ثروت مالی و ترکیب سبد ثروت مالی آن‌ها صورت گیرد. به عنوان مثال در ایالات متحده، بیشتر ثروت خانوار متعلق حقوق صاحبان سهام است و در ژاپن، سپرده‌ها بیش از یک سوم کل دارایی‌های خانوار را تشکیل می‌دهد. بنابراین، از آنجا که ثروت مالی کشورها منعکس کننده دارایی‌ها و زیربنای درآمدهای آینده است الگوی تولید، مصرف، پس‌انداز، سرمایه‌گذاری، قیمت‌گذاری و در مجموع سطح رفاه جوامع را به شدت تحت تاثیر قرار می‌دهد (بانک جهانی، ۲۰۱۸). از جمله مطالعات انجام شده در این زمینه، تحقیقات موسسه کریدیت سوئیس^۵ است که رشد مستمر ثروت در عصر حاضر را به تصویر می‌کشد. در آخرین نسخه از گزارش این موسسه به رشد ۷/۴ درصدی ثروت جهان در سال ۲۰۲۰ اشاره شده است به نحوی که در این سال ثروت جهان ۲۸/۷ تریلیون دلار افزایش یافته و به ۴۱۸/۳ تریلیون دلار در پایان این سال رسیده است. همچنین، در رابطه با ثروت مالی به ازای هر بزرگسال بنا به گزارش موسسه کریدیت سوئیس در سال ۲۰۲۰ به ترتیب کشورهای سوئیس، ایالات متحده آمریکا و هنگ کنگ با مبالغ ۴۶۵، ۴۱۷ و ۳۶۵ هزار دلار بیشترین میزان ثروت‌های مالی را تجربه کرده‌اند درحالی‌که ثروت مالی بازای هر یک از بزرگسالان در اکثر کشورها و با اختلافی فاحش، بسیار کمتر برآورد شده است. در ایران نیز ثروت مالی به ازای هر بزرگسال ۵ هزار دلار محاسبه شده است. بنابراین، تعیین عوامل موثر بر این تفاوت‌ها ضروری است. از سوی دیگر با عبور از میانه‌های دهه ۱۹۸۰ میلادی، صاحب‌نظران اقتصادی در رابطه با تعیین‌کننده‌های جدید ثروت در کشورها به اجماع نظر تازه‌ای رسیده‌اند که به نظر می‌رسد در ایجاد تفاوت‌ها اثرگذار هستند. در نظریات

1. Aristotle
2. A. Smit
3. J. Martinavičius
4. World Bank
5. Credit Suisse

رشد درونزا، نوآوری و ابداعات پیش شرط اساسی پیشرفت کشورها هستند و سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های نوآور محور و توجه به این مولفه ضروری است. بنابراین، امروزه خلق ثروت در کشورها به ویژه ثروت مالی با استفاده از دانش، خلاقیت و نوآوری انسان نسبت به ایجاد ثروت از طریق استخراج و فرآوری مواد طبیعی و استفاده از منابع طبیعی پیشی گرفته است (کفلا، ۲۰۱۰). همچنین، با در کنار هم نهادن مولفه‌های نوآوری و جهانی‌شدن می‌توان به دید بهتر کشورها و ارائه رهنمون‌های کاربردی‌تر کمک کرد. مولفه جهانی‌شدن به دلیل تاثیرپذیری بشریت در بحران‌ها و وقایع مختلف از تحولات بین‌المللی و پیوندهای تازه کشورها در زمینه‌های مختلف به دلایلی از جمله کم شدن فاصله جغرافیایی بین جوامع، توسعه فناوری و ظهور فرهنگ جهانی موثر بر فرهنگ‌های ملی حائز اهمیت بوده است (طاهری، ۱۳۹۵) و می‌تواند از جهات مختلف بر ثروت مالی کشورها اثرگذار باشد. علاوه بر این، اثرگذاری مطلوب نوآوری‌ها در فضای جهانی‌شدن بر ثروت مالی در کشورها خود نیازمند بستر حاکمیتی مناسب است تا شرایط را برای پویایی فعالیت‌های نوآورانه و جهانی‌شدن به منظور افزایش ثروت مالی کشورها مهیا سازد.

در این پژوهش اثر متقابل نوآوری، جهانی‌شدن و شاخص نهادی حکمرانی به عنوان متغیر کلیدی مدنظر قرار گرفته است زیرا، تاثیر متقابل نوآوری، جهانی‌شدن و نهاد حکمرانی بر ثروت مالی کشورها در پژوهش‌ها و مطالعاتی که تا کنون صورت گرفته است مغفول مانده است. از آنجا که مطالعه‌ای با این رویکرد از طریق داده‌های ثانویه در داخل و خارج از کشور به زعم اهمیت آن مسبوق به سابقه نیست، پژوهش حاضر با هدف جبران این خلاء مطالعاتی با استفاده از داده‌های ثانویه ۴۸ کشور منتخب تولیدکننده علم طی دوره زمانی ۲۰۲۰-۲۰۱۱ به دنبال بررسی تاثیر متقابل متغیرهای ورودی شاخص جهانی نوآوری اعم از نهادها و موسسات، سرمایه انسانی و تحقیقات، زیرساخت‌ها، پیچیدگی کسب و کار و پیچیدگی بازار، جهانی‌شدن و حاکمیت بر ثروت مالی است.

پژوهش حاضر به نحوی تنظیم شده است که ابتدا ادبیات مرتبط با متغیرهای پژوهش بیان شده است. سپس، سازوکار اثرگذاری مؤلفه‌های نوآوری، جهانی‌شدن و حاکمیت بر ثروت مالی تشریح شده و پیشینه مطالعات تجربی مرتبط با موضوع مرور گردیده است. پس از آن به ارائه تصویری از حقایق آماری پرداخته و در نهایت، مدل پژوهش معرفی و به روش گشتاورهای تعمیم یافته برآورد شده است. در پایان، نتایج حاصله مورد بررسی قرار گرفته و توصیه‌های سیاستی پیشنهاد شده است.

مبانی نظری

پیش از بیان سازوکار چگونگی اثرگذاری متقابل نوآوری با جهانی‌شدن و کیفیت حاکمیت بر ثروت مالی، ابتدا به طور مختصر به بیان مفاهیم متغیر وابسته و اجزای متغیر توضیحی پرداخته و در ادامه به سازوکار اثرگذاری نوآوری بر ثروت مالی پرداخته شده است. سپس، به تاثیر نوآوری بر ثروت مالی در فضای جهانی‌شدن و کیفیت متفاوت حاکمیت بر ثروت مالی پرداخته شده است.

در ادبیات نظری کل ثروت متشکل از دارایی‌های ملموس (ارزش موجودی ساختمان، زمین و کالاهای مصرفی بادوام)، ارزش سپرده مردم نزد بانک مرکزی (طلب بخش خصوصی از دولت) و ارزش پولی اوراق قرضه دولتی است (عاقلی و امامقلی پور، ۱۳۹۱). ثروت‌های مالی شامل دارایی‌های مالی رسمی (حساب‌های بانکی، سپرده پس‌انداز، سرمایه‌گذاری در سهام، سهام و اوراق قرضه)، دارایی‌های مالی غیررسمی (پول پس‌انداز نگهداری شده در خانه) و بدهی‌هایی چون استقراض رسمی، بخش مهمی از ثروت خانوارها در کشورها را تشکیل می‌دهند که هم از طریق فروش این دارایی‌ها و هم به عنوان منبع درآمد دارایی‌هایی همچون بهره و سود سهام می‌توانند منابع درآمد مهمی باشند. علاوه بر اینکه این دسته از دارایی‌ها منبع درآمد محسوب می‌شوند، بر متغیرهای مهم دیگری نیز اثرگذارند. از جمله اینکه، از کانال‌های مختلفی بر میزان مصرف کالا و خدمات در کشورها، نوع کالاهای مصرفی از حیث ضروری یا تجملی بودن، میزان پس‌انداز، بازار سرمایه کشور و سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف، تولید و اشتغال نیروی کار نیز اثرگذارند (بانک جهانی، ۲۰۱۸).

از سویی دیگر، در عصر حاضر یکی از عوامل تضمین موفقیت کشورها و راهکار افزایش ثروت در آن‌ها به ویژه ثروت مالی استفاده از نوآوری در ابعاد گسترده است که شومپیتر آن را استفاده از ترکیبات جدید نیروهای تولیدی موجود برای حل مشکلات می‌داند و هیچ پدیده اقتصادی در دنیای معاصر مهم‌تر از خلق ثروت از طریق نوآوری نیست (کوکابایف^۱، ۲۰۱۷).

تاکنون تعریف واحدی از نوآوری ارائه نشده است و هر کدام از خبرگان در این زمینه با تأکید بر جنبه خاصی از نوآوری آن را تعریف می‌کنند. در تعریفی مشخص سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD^۲) نوآوری را پیاده‌سازی یا بهبود یک محصول، ایده و یا روش جدید بازاریابی، یا یک روش سازمانی جدید در امور تجاری، محیط کاری و روابط خارج سازمانی تعریف می‌کند (شاخص نوآوری جهانی^۳، ۲۰۲۰). کارکردها و فعالیت‌های مختلفی نیز برای نظام نوآوری بیان شده است که به موضوعات مختلفی مانند سیاست‌گذاری، حمایت از فعالیت‌های پژوهشی، انجام فعالیت‌های تحقیقاتی، قابلیت‌سازی، شبکه‌سازی، انتشار دانش، تغییرات بنیادین و کارآفرینی اشاره دارد (جانسون^۴، ۲۰۰۱).

یکی از اجزای ورودی شاخص جهانی نوآوری نهاد و موسسات هستند. نورث^۵ (۱۹۹۰) نهاد را قواعد بازی یا محدودیت‌های اعمال شده توسط انسان‌ها می‌داند که سبب افزایش کاربرد دانش و نوآوری شده و با کاهش هزینه‌ها، منابع مالی را به سوی سرمایه‌گذاری مولد و افزایش بازدهی‌ها در جهت افزایش ثروت مالی سوق می‌دهد (شیلیرو^۶، ۲۰۱۲). دومین جزء از ورودی‌های شاخص جهانی نوآوری سرمایه انسانی و تحقیقات است. سرمایه انسانی به خصوصیات کیفی انسان‌ها، مهارت‌ها و شایستگی‌های آن‌ها اشاره دارد. از آنجا که در دسته‌بندی ارائه شده از سوی شاخص جهانی نوآوری برای سر شاخص‌های نوآوری، واژه تحقیقات

1. T. Kogabayev
2. Organization for Economic Co-operation and Development
3. GII Report
4. A. Johnson
5. D. North
6. D. Schilirò

در کنار واژه سرمایه انسانی استفاده شده است برای ارائه تعریف واژه تحقیقات به تعریف ارائه شده از سوی سازمان همکاری و توسعه اقتصادی بسنده کرده و به عنوان هر گونه فعالیت منسجم، خلاق در جهت افزایش سطح دانش و معرفت علم شامل دانش مربوط به انسان، فرهنگ، جامعه و استفاده از این دانش برای کاربردهای جدید در نظر گرفته می‌شود (OECD، ۱۹۹۶). سومین شاخص از ورودی‌های شاخص جهانی نوآوری زیرساخت‌ها در چارچوب زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات، زیرساخت‌های عمومی و پایداری زیست محیطی امکان ارائه خدمات ضروری و استاندارد را فراهم می‌کنند (شاخص نوآوری جهانی، ۲۰۲۰). چهارمین شاخص از ورودی‌های شاخص جهانی نوآوری پیچیدگی بازار برای بیانگر وجود بازار مالی مناسب، تأمین اعتبارات، سرمایه‌گذاری و همچنین تجارت و اندازه بازار برای حمایت از نوآوری است و می‌تواند با کمک به گسترش تجارت و افزایش اندازه بازارها کمک فراوانی به رشد ثروت مالی کشورها کند (شاخص نوآوری جهانی، ۲۰۲۰). پنجمین شاخص از ورودی‌های شاخص جهانی نوآوری پیچیدگی کسب و کار است. پیچیدگی کسب و کار نیز به ویژگی‌های ساختاری محیط کسب و کار و توانایی جذب دانش در این محیط به منظور تولید کالاهای جدید و ارائه خدمات متنوع مبتنی بر فناوری پیشرفته اشاره دارد (شاخص نوآوری جهانی، ۲۰۲۰).

واژه «جهانی‌شدن» معنای روشنی ندارد و تعاریف مختلفی تحت تأثیر پیشینه‌های ایدئولوژیک محققان برای آن ارائه شده است. از جمله کامل‌ترین تعاریف از جهانی‌شدن را میشکین^۱ (۲۰۰۶) ارائه داده است. وی معتقد است جهانی‌شدن یعنی باز کردن اقتصادها به روی جریان کالاها، خدمات، سرمایه و تجارت از کشورهای دیگر که بازارهای خود را با یکدیگر یکپارچه کنند. صندوق بین‌المللی پول (IMF^۲) جهانی‌شدن را افزایش وابستگی متقابل کشورها از طریق افزایش حجم و تنوع مبادلات کالا و خدمات و جریان سرمایه در ماورای مرزها و همچنین، از طریق پخش گسترده‌تر و سریع‌تر فناوری می‌داند. در تعریفی دیگر جهانی‌شدن فرآیندی است که مرزهای ملی را از بین می‌برد، اقتصادها، فرهنگ‌ها، فناوری‌ها و حاکمیت ملی را یکپارچه می‌کند و روابط پیچیده‌ای از وابستگی متقابل ایجاد می‌کند و در سه بعد اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، دسته‌بندی می‌شود (گیگلی و همکاران^۳، ۲۰۱۹). حکمرانی دارای مفهوم گسترده‌ای است که بانک جهانی، آن را شیوه استفاده از قدرت در مدیریت منابع اقتصادی و اجتماعی برای دستیابی به توسعه پایدار بیان می‌کند و در شش شاخص ثبات سیاسی، کنترل فساد، تأمین قضایی و حاکمیت قانون، کیفیت مقررات، کارایی و اثربخشی دولت و حق اظهارنظر، شفافیت و پاسخگویی تعریف می‌شود (کميجانی و سلاطین، ۱۳۸۹).

سازوکار تاثیرگذاری نوآوری بر ثروت مالی

در عصر رقابتی دائماً در حال تغییر جهان، نوآوری از ابعاد مختلفی چون تغییرات بنیادین در نهادها و موسسات، زیرساخت‌ها، سرمایه‌های انسانی، پیچیدگی بازار و پیچیدگی کسب و کارها می‌تواند بر ثروت مالی کشورها تاثیرگذار باشد.

1. F. Mishkin
2. International Monetary Fund
3. S. Gygli et al

افزایش ثروت مالی می‌تواند تحت تاثیر انواع مسیرهای نهادی و سازمانی اتفاق بیافتد و برای انطباق با شرایط جدید، موسسات نیز نیازمند تغییر هستند. بهبود در نهاد و موسسات از کانال قانون‌گذاری و ارتقاء کیفیت موسسات می‌تواند با اعمال قوانین صحیح و مطابق با نیازهای روز، اصلاحات مالیاتی، سهولت گردش وجوه بین بازارهای داخلی و همچنین بین کشورها به منظور افزایش بازدهی را امکان‌پذیر کرده و با تمرکز بر قوانین تشویقی به منظور جذب وجوه می‌تواند سبب افزایش ثروت مالی در کشورها شود. همچنین، با بهره‌گیری از نهادهای مرتبط، با هدف نظارت بر سیستم‌های بانکی و بازارهای مالی جهت کاهش فساد و افزایش کیفیت موسسات به منظور افزایش اعتماد سایرین به موسسات مالی و تحریک جذب و استفاده از این وجوه به نحوی که درآمدزا باشد می‌توان به افزایش ثروت مالی کشورها کمک کرد (نوسووا^۱، ۲۰۱۷).

علاوه بر این، نهادهای مرتبط می‌توانند با قیمت‌گذاری صحیح دارایی‌ها و به کاربردن روش‌های نوین در قیمت‌گذاری، برقراری تعادل بین عرضه و تقاضای دارایی‌های مالی و تقویت موسسات مالی بین‌المللی جهت انباشت منابع مالی موجب کمک به افزایش ثروت مالی شوند. همچنین، از مجرای بهبود در نهادها و موسسات از طریق ایجاد دسترسی آزاد به منابع، ظرفیت‌های بازار، رسیدگی به عدم تقارن‌های اطلاعاتی و ایجاد بستری به منظور کاهش تعارضات بین سهامداران و کمک به فرکانس‌های مثبت در باب دورنمای هرچه بهتر برای سرمایه‌گذاری و رسیدن به سود و افزایش ثروت می‌توان استفاده کرد (نوسووا، ۲۰۱۷). مضافاً می‌توان به نقش تسهیل‌کننده نهادها در مبادله و تجارت میان کشورها و نقش نهادهای سیاسی به منظور جلب اعتماد خارجیان با ایجاد ثبات و آرامش جهت جلب سرمایه‌ها و حصول درآمد و افزایش ثروت کشورها نیز اشاره کرد. چراکه، کشورهایی با نهادهای بهتر، با حقوق مالکیت امن‌تر، و سیاست‌هایی با تحریف کمتر، تمایل به سرمایه‌گذاری بیشتری دارند و معمولاً برای دستیابی به سطح درآمد و ثروت بالاتر از این عوامل تولید استفاده بهینه‌تری دارند و با تخصیص صحیح انباشت سرمایه از انحراف فعالیت‌ها به خارج از بخش تولید و کاهش ثروت جلوگیری می‌کنند (ویرا^۲ و داماشنوآ^۳، ۲۰۱۱).

عرضه کافی خدمات زیربنایی یک عنصر ضروری در همه جوامع به حساب می‌آید. زیرساخت‌ها کمک می‌کنند مناطق توسعه نیافته برای اتصال به فعالیت‌های اقتصادی اصلی و فرصت‌های تولیدی و درآمدی دسترسی بیشتری داشته باشند و بر ثروت خود بیفزایند (کالدرون^۴ و سرون^۵، ۲۰۰۴).

از کانال نوآوری و توسعه سیستم‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات در گسترش و تعمیق شبکه‌های مالی و تولیدی جهانی در باب حوزه‌های سفته‌بازی، بانکداری و بیمه و به حداقل رساندن هزینه‌های تراکنش، جست و جو و بازاریابی جهت افزایش ثروت مالی در کشورها می‌توان بهره برد. همچنین، پیشرفت و گسترش همه انواع زیرساخت‌ها به عنوان عاملی جذاب تلقی شده و سبب جذب سرمایه‌ها می‌شود که می‌توان از آن‌ها در ایجاد درآمد و افزایش ثروت مالی بهره برد (نوسووا، ۲۰۱۷).

1. O. Nosova
2. F. V. Vieira
3. A. O. Damasceno
4. CA. Calderon
5. L. Servén

از دیگر عوامل فزاینده ثروت مالی کشورها می‌توان به بهبود و افزایش سواد مالی سرمایه‌های انسانی و تحقیقات و افزایش آگاهی در رابطه با سواد سپرده‌ها، سواد ریسک، سواد بیمه، سواد بدهی، سواد تورم و آموزش به کارگیری ابداع و نوآوری و مدیریت دارایی و به گردش درآوردن آن‌ها در بازارهای مختلف داخلی و خارجی به منظور افزایش پس‌اندازها و سرمایه‌گذاری‌ها در سهام و اوراق پربازده و مشارکت بالا در بازار سهام نیز اشاره کرد (سکیتا و همکاران^۱، ۲۰۲۲).

بهبود در سیستم‌های اعتباردهی متناسب با نیازهای جامعه و بهره‌گیری از انباشت سرمایه از طریق افزایش نرخ پس‌انداز و گسترش دسترسی به منابع مالی برای همه گروه‌های جامعه می‌تواند با ایجاد درآمد به افزایش ثروت مالی کمک کند (بانک جهانی، ۲۰۱۸). بهبود سیستم‌های مالی نیازمند اهتمام و دقت نظر به تزیق و گردش وجوه است، چرا که در سیستم‌های مالی بالغ‌تر، افزایش تقاضا برای تامین مالی و سرمایه‌گذاری‌ها افزایش یافته و با ایجاد سود و درآمد بر ثروت مالی می‌افزاید (زیدی و همکاران^۲، ۲۰۱۹). جذب و افزایش ثروت مالی کشورها به وضوح تحت تأثیر وجود بازارهای اوراق بهادار به خوبی تثبیت شده، واسطه‌گری مالی مناسب، و انواع ابزارهای مالی برای هدایت پس‌اندازهای مالی به سرمایه‌گذاری مستقیم یا پرتفوی بوده است. کشورها می‌توانند با بهبود بازارهای مالی از منابع مالی یک کشور دیگر از طریق سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، در قالب سرمایه‌گذاری مشترک، سرمایه‌گذاری در پرتفوی سهام و اوراق قرضه و حتی افتتاح شعب به افزایش ثروت مالی خود کمک کنند (هواگویمیان^۳، ۱۹۹۴).

افزایش ثروت مالی در کشورها می‌تواند از مجرای دانش‌بنیان بودن محیط کار نشأت بگیرد. در محیط‌های کسب و کار با ریسک بالا و آزمون ایده‌های جدید می‌توان ارزش بازار رقبای خود را که در همان بازار حضور دارند تعدیل کرده و بر ثروت خود بیافزایند. بنابراین، ایجاد و افزایش ثروت نیازمند تلاش‌های خلاقانه در مدیریت و عوامل یک کسب و کار است.

سازوکار تاثیر متقابل نوآوری، جهانی‌شدن و شاخص‌های حاکمیت بر ثروت مالی

اثرگذاری مولفه نوآوری بر روی ثروت مالی در کشورهای مختلف می‌تواند دارای شدت و حدت متفاوتی باشد و جهانی‌شدن را می‌توان مجرای دانست که تاثیر نوآوری بر ثروت مالی را متاثر می‌کند. بنابراین، یکی از عوامل تعیین‌کننده میزان اثرگذاری نوآوری بر ثروت مالی کشورها درجه جهانی‌شدن کشورها و حضور در این اتمسفر است چرا که اقتصادهای بازارگرا تمایل بیشتری به نوآوری دارند و عدم همراهی با آن سبب انزوای سیاسی و اقتصادی خواهد شد (گورودنیچنکو و همکاران^۴، ۲۰۱۰). بهره‌گیری از نوآوری در ابعاد مختلف می‌تواند در کشوری که در فضای جهانی‌شدن قرار دارد نسبت به زمانی که کشورها در استفاده از این فرصت بی‌بهره هستند اثر متفاوت‌تری بر روی ثروت مالی گذاشته و فرصت‌ها و تهدیدهایی را از کانال افزایش رقابت‌ها، انتقال توانمندی‌ها و ارتباط‌گیری برای آن کشورها فراهم کند. با توجه به اینکه نوآوری

1. S. Sekita et al
2. S. A. H. Zaidi et al
3. A. Hovaguimian
4. Y. Gorodnichenko et al

فرصت‌های اساسی برای کشورها فراهم می‌آورد، قرار گرفتن در فضای جهانی شدن نیز با رفع موانع، در به دست آوردن بازارهای جدید و از بین بردن کساد و رکود به گسترش نوآوری خارج از مرزها و جذب ثروت‌های مالی کمک خواهد کرد (رحیم‌نیا و همکاران، ۱۳۹۷) و کشورها می‌توانند با انباشت و ارائه قابلیت‌های نوآوری، محصولات جدیدی را خلق و به موقع به بازار معرفی کنند و با گسترش صادرات بازده حاصل از نوآوری و همچنین ثروت مالی خود را افزایش دهند. علاوه بر این، ورود شرکت‌های خارجی (سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی)، تجارت و افزایش واکنش‌های رقابتی توسط کشورها می‌تواند نوآوری‌های شکل گرفته را به جهان معرفی کرده، رانت‌های انحصاری را کاهش داده، کارآفرینی ایجاد کرده و با بهره‌گیری از نوآوری‌های مختلف و افزایش کیفیت و کارایی حتی با سود کم اما در وسعت جهانی با جذب مشتری از این طریق افزایش ثروت را به ارمغان آورد. شرکت‌هایی که دارای قدرت بازار هستند، تمایل به نوآوری بیشتر دارند و فشار بیشتر از سوی رقابت خارجی نوآوری را تحریک می‌کند. بنابراین، آن‌ها می‌توانند از کانال نوآوری جهت ارتقاء ثروت مالی خود بهره ببرند. مضافاً، بازارهای مالی توسعه‌نیافته در بازارهای نوظهور اقتصادها، بنگاه‌ها را مجبور می‌کنند تا برای تأمین مالی نوآوری خود به سود خود تکیه کنند در صورتی که با حضور در صحنه جهانی شدن، استفاده از تجربیات رقبا و بهره‌گیری از تجربیات جهت ارتقاء مولفه نوآوری می‌تواند از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بهره برد که خود عاملی کمک‌کننده بر افزایش ثروت است (گورودنیچنکو و همکاران، ۲۰۱۰). همچنین در فرایند جهانی شدن و با حرکت کالاها، سرمایه، نیروی کار و ایده‌ها، ایده‌های جدید با سرعت بیشتری به نتیجه می‌رسند و نوآوری به منصفه ظهور رسیده و از آنجا که اکنون نوآوری از مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده ثروت است با جهانی کردن آن و ایجاد تقاضا می‌تواند افزایش ثروت‌های مالی و حرکت ثروت به سوی مبداء نوآوری را در پی داشته باشد (کونکرو^۱، ۲۰۱۲). همچنین، از نتایج منافع جهانی شدن بازارهای مالی می‌توان به گسترش نوآوری‌های مالی، بهبود پرتفو دارایی‌ها و کمک به افزایش ثروت در کشورها اشاره کرد (ایسینگ^۲، ۲۰۰۰). می‌توان ادعان داشت تأثیر جهانی شدن بر نوآوری و از این کانال بر ثروت مالی بستگی به نوع مدیریت سیاست‌گذاران کلان اقتصادی کشورها و کیفیت حکمرانی خواهد داشت. جوامعی که از نظر کیفیت حکمرانی در سطح مطلوبی قرار دارند می‌توانند از فرصت‌های حاصل از جهانی شدن بهره ببرند چرا که، بنظر می‌رسد اثرات جهانی شدن بر نوآوری تحت تأثیر کیفیت حاکمیت است (چارسمار^۳، ۲۰۲۰). در حقیقت، با حکمرانی صحیح می‌توان از جنبه‌های مثبت جهانی شدن برای ظهور و بروز نوآوری، معرفی و ارائه آن به بازار جهانی و کمک به افزایش ثروت مالی در کشورها بهره برد. حکمرانی ضعیف نه تنها خود نوعی تهدید قلمداد می‌شود بلکه می‌تواند سبب اثرگذاری نامطلوب جهانی شدن بر نوآوری و جذب ثروت مالی در کشورها شود و به طور قطع، حکمرانی نامطلوب نمی‌تواند بسترسازی مناسبی به منظور بهره‌گیری از فضای جهانی شدن و رشد نوآوری ایجاد کند. مطالعه حاضر نیز با فرض اینکه اثر نوآوری بر ثروت مالی حاصل تصمیم‌گیری مستقل سازمان‌ها نیست و از تعاملات

1. A. Kuncoro
2. O. Issing
3. H. C. Charsmar

پیچیده بین سازمان‌ها با حاکمیت جامعه و درجه جهانی شدن تأثیر می‌پذیرد، سعی نموده است اثر متقابل نوآوری با جهانی شدن و کیفیت حکمرانی بر ثروت مالی را بررسی نماید. حکمرانی خوب می‌تواند از طریق ایجاد جاذبه و دافعه هدفمند شرایط مناسبی برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی با ایجاد حوزه‌هایی چون محیط اقتصادی و یا به عبارتی امنیت اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و حقوقی مناسب بستر را برای اعتماد و حضور جهانیان فراهم آورد. همچنین حکمرانی مطلوب با ایجاد، حمایت و اجرای حقوق مالکیت بدون محدود شدن مبادلات بازار نیز می‌تواند از مزایای جهانی شدن بهره‌گیرد و با زدودن فساد، افزایش آزادی‌های فردی و اجتماعی، کیفی کردن قوانین و اعمال سیاست‌های تشویقی و حتی تنبیهی چون محدودیت‌های تجاری یا بار مالیاتی بستر اعتماد و حمایت جهانیان را فراهم آورد (محمودی و آرش‌پور، ۱۳۹۶). علاوه بر این، آزادی‌های قانونی و انتشار آزاد اطلاعات که مصادیقی از وجود حق اظهار نظر و یکی از ارکان سنجش کیفیت حکمرانی هستند، می‌تواند موجب تقویت آگاهی‌های عمومی و شفافیت و جلب اعتماد جهانیان شود. در کنار آن ثبات سیاسی نیز می‌تواند برای سرمایه‌گذاری و حضور جهانیان انگیزه ایجاد کرده و موجب اطمینان آن‌ها به منظور اطمینان از کاهش ریسک‌های موجود شود (راغفر، ۱۳۸۲).

پیشینه پژوهش

در این قسمت از پژوهش به دلیل فقدان مطالعات جامع در این حوزه، مطالعات تجربی گسترده در دسترس نبوده است و لذا سعی شده است مطالعاتی که تا حدودی به موضوع تعیین‌کننده‌های ثروت مرتبط است به طور مختصر بیان شود.

یانگ^۱ (۲۰۲۱) به بررسی تأثیر قابلیت‌های ظرفیت سرمایه انسانی به عنوان یکی از اجزای نوآوری بر ثروت چین با استفاده از داده‌های ثانویه طی سال‌های ۱۹۹۱ تا ۲۰۲۰ پرداخته است. نتایج نشان می‌دهد ظرفیت تولید، مصرف و ظرفیت سرمایه انسانی به صورت مطلوبی با ثروت ملی چین مرتبط است. کریچنکو^۲ (۲۰۱۹) به تحلیل نقش سرمایه‌گذاری خارجی در کمک به رشد ثروت با در نظر گرفتن ماهیت دوگانه سرمایه‌گذاری خارجی و داده‌های تجربی مبهم در مورد تأثیر مثبت آن بر رشد اقتصادی پرداخته است. نتایج نشان می‌دهد، سرمایه‌گذاری خارجی نقش کمی در رشد ثروت ملی برای کشورهای منتخب OECD بازی می‌کند.

زینی^۳ (۲۰۱۳) نقش برخی از متغیرهای کلیدی مدل چرخه زندگی و سایر عوامل مرتبط در پشت‌نابرابری‌های ثروت مالی خانوارها را با استفاده از داده‌های ۴۰ کشور در دوره ۱۹۹۵-۲۰۰۹ بررسی کرده است. نتایج نشان می‌دهد، نسبت ثروت به درآمد با رشد درآمد سرانه کاهش می‌یابد و با طول مدت مورد انتظار بازنشستگی افزایش می‌یابد.

1. X. Yang
2. Y. Kyrychenko
3. M. B. Zinni

تورگلر^۱ و پیاتی^۲ (۲۰۰۹) به بررسی تأثیر جهانی شدن و فساد بر ثروت طی دوره ۲۰۰۳-۱۹۹۶ پرداخته‌اند. نتایج نشان می‌دهد، جهانی شدن باعث افزایش فوق‌العاده ثروت می‌شود و با وجود فساد، ثروت تنها در دست عده‌ای متمرکز می‌شود.

مرور مطالعات انجام شده نشان می‌دهد، مطالعات گسترده‌ای در داخل و خارج از کشور در این رابطه صورت نگرفته است لذا تأثیر متقابل نوآوری، جهانی شدن و شاخص نهادی حاکمیت بر ثروت مالی نیز مغفول مانده است. بنابراین، محوریت پژوهش حاضر بررسی این شکاف و خلاء مطالعاتی است.

ارائه حقایق آماری کشورهای منتخب تولیدکننده علم

به منظور درک بهتر وضعیت کشورهای مورد مطالعه در شاخص‌های هدف این پژوهش، خلاصه‌ای از وضعیت آماری متغیرها به صورت میانگینی در دوره زمانی ۱۰ سال برای هر کشور ارائه شده است. بنای انتخاب کشورهای مورد مطالعه به این خاطر است که مجموع ثروت مالی به ازای هر بزرگسال برای ۴۸ کشور مورد مطالعه در سال ۲۰۲۰، ۵۳۰۲۳۰۷ دلار بوده است که تقریباً ۷۵ درصد از ثروت مالی جهان در آن سال را شامل می‌شود. علاوه بر این، کشورهای مورد مطالعه پیش‌تازان تولید علم و نوآوری در جهان هستند لذا، مطالعه بر روی آن‌ها تصویر روشن‌تری از روابط را ارائه می‌دهد. به منظور فهم دقیق‌تر حقایق آماری، کشورهای دو سر طیف با بیشترین و کمترین میزان ثروت مالی، کشورهای گروه هفت به عنوان هفت اقتصاد بزرگ جهان و کشور ایران مورد بررسی قرار می‌گیرد. میانگین ثروت مالی در کشور سوئیس در طول دوره مورد مطالعه از سایر کشورها بیشتر بوده است. همچنین، این کشور علاوه بر کسب امتیاز بالا در میانگین شاخص‌های نوآوری، در شاخص جهانی شدن نیز رتبه ۱ و از نظر میانگین کیفیت حکمرانی نیز رتبه ۴ را دریافت کرده است. کشور پاکستان به عنوان کشوری که در میان کشورهای مورد مطالعه کمترین میزان ثروت مالی به ازای هر بزرگسال را تجربه کرده است در شاخص‌های ورودی نوآوری نیز ضعیف عمل کرده و در هر دو شاخص جهانی شدن و کیفیت حکمرانی نیز رتبه‌های آخر را تجربه کرده است. میزان ثروت مالی طی دوره مورد مطالعه در ایران نیز در بین ۴۸ کشور مورد مطالعه با میانگین ۳۰۰۶/۵ رتبه ۴۴ است و مشهود است که در شاخص‌های نوآوری نیز در وضعیت مطلوبی قرار ندارد و در هر دو شاخص میانگین جهانی شدن و کیفیت حکمرانی نیز رتبه ۴۷ را طی سال‌های مورد مطالعه تجربه کرده است. مجموع ثروت مالی در کشورهای گروه هفت (ایالات متحده، ژاپن، فرانسه، آلمان، کانادا، بریتانیا و ایتالیا) نیز که به صورت میانگین ده سال مورد مطالعه است، ۱۱۵۲۹۸۴ دلار و تقریباً یک سوم ثروت مالی ۴۸ کشور مورد مطالعه است و این در حالی است که این کشورها نسبت به سایر کشورهای مورد مطالعه در همه زیر شاخص‌های

1. B. Torgler
2. M. Piatti

نوآوری عملکردهای بهتری داشتند و از کیفیت حکمرانی و درجه جهانی شدن مطلوب‌تری نیز برخوردار هستند.

جدول ۱. میانگین شاخص ثروت مالی، شاخص نهادی کیفیت حاکمیت و شاخص جهانی شدن در کشورهای منتخب تولیدکننده علم طی دوره زمانی ۲۰۲۰-۲۰۱۱

رتبه	شاخص حکمرانی	رتبه	شاخص جهانی شدن	رتبه	ثروت مالی	کشور
۴	۱/۷۶	۱	۹۰/۷۳	۱	۳۸۰۵۷۶/۷	سوئیس
۱۸	۱/۲۱	۲۰	۸۱/۷۶	۲	۳۲۱۳۴۹/۸	ایالات متحده
۱۵	۱/۳۹	۳۸	۶۷/۸۴	۳	۲۹۷۴۱۹/۶	هنگ کنگ
۶	۱/۷۲	۷	۸۸/۴۲	۴	۲۳۲۸۶۳/۳	دانمارک
۷	۱/۶۷	۲	۹۰/۵۷	۵	۲۱۳۶۴۵/۳	هلند
۱۰	۱/۵۷	۲۱	۸۱/۴۲	۶	۲۰۰۳۳۵/۶	استرالیا
۵	۱/۷۲	۴	۸۹/۶۴	۷	۱۹۸۵۰۰	سوئد
۱	۱/۸۲	۲۷	۷۷/۸۷	۸	۱۹۶۱۴۵/۹	نیوزلند
۸	۱/۶۲	۱۷	۸۳/۹۸	۹	۱۷۸۶۶۴/۷	کانادا
۹	۱/۵۹	۱۸	۸۳/۶۸	۱۰	۱۷۲۶۰۹/۷	سنگاپور
۱۷	۱/۲۸	۳	۹۰/۴۴	۱۱	۱۷۲۵۹۴/۹	بلژیک
۱۴	۱/۴۰	۵	۸۹/۳۳	۱۲	۱۷۲۴۴۵/۳	انگلیس
۱۶	۱/۳۳	۲۸	۷۷/۴۰	۱۳	۱۶۰۰۶۵/۹	ژاپن
۲۶	۰/۶۹	۳۰	۷۶/۸۵	۱۴	۱۴۸۲۴۱/۹	فلسطین اشغالی
۳	۱/۷۹	۱۱	۸۵/۸۱	۱۵	۱۳۸۰۶۶/۲	نروژ
۱۳	۱/۴۳	۱۲	۸۵/۰۴	۱۶	۱۲۶۷۰۸/۳	ایرلند
۱۹	۱/۱۳	۱۰	۸۷/۳۰	۱۷	۱۲۱۱۵۲/۸	فرانسه
۱۲	۱/۴۸	۶	۸۸/۷۸	۱۸	۱۰۶۶۲۸/۵	اتریش
۲۸	۰/۵۳	۱۹	۸۲/۳۳	۱۹	۱۰۰۵۹۵	ایتالیا
۱۱	۱/۴۸	۸	۸۸/۰۵	۲۰	۹۸۷۱۰/۵	آلمان
۲	۱/۸۰	۹	۸۷/۳۵	۲۱	۷۹۵۱۹/۹	فنلاند
۲۴	۰/۸۳	۲۶	۷۸/۷۹	۲۲	۷۱۵۳۳/۴	کره جنوبی
۲۳	۰/۸۴	۱۳	۸۴/۸۶	۲۳	۶۴۹۳۷/۱	اسپانیا
۲۱	۱/۰۱	۱۶	۸۳/۹۹	۲۴	۵۶۰۹۶/۴	پرتغال
۳۰	۰/۳۷	۲۲	۸۱/۱۹	۲۵	۳۶۵۰۳/۲	یونان
۴۱	-/۰۳	۳۹	۶۶/۶۷	۲۶	۳۴۰۸۱/۱	عربستان
۲۰	۱/۰۶	۲۹	۷۶/۹۶	۲۷	۳۳۸۰۷/۳	شیلی
۲۲	۰/۹۴	۱۴	۸۴/۷۸	۲۸	۲۹۴۷۰/۴	چک

رتبه	شاخص حکمرانی	رتبه	شاخص جهانی شدن	رتبه	ثروت مالی	کشور
۴۳	-۰/۴۳	۴۱	۶۴/۳۵	۲۹	۲۲۳۸۴/۶	چین
۲۷	۰/۵۶	۱۵	۸۴/۶۲	۳۰	۲۲۲۶۱/۹	مجارستان
۳۲	۰/۱۹	۳۶	۷۰/۳۳	۳۱	۱۹۱۹۲/۲	افریقای جنوبی
۲۵	۰/۷۵	۲۴	۸۰/۵۸	۲۲	۱۶۶۰۷/۸	لهستان
۳۸	-۰/۲۶	۳۵	۷۰/۷۶	۳۳	۱۵۵۷۴/۹	مکزیک
۳۳	-۰/۱	۴۶	۶۱/۹۸	۳۴	۱۳۹۴۹/۳	برزیل
۳۱	۰/۲۱	۲۵	۷۹/۱۶	۳۵	۸۹۷۱/۸	رومانی
۴۵	-۰/۶۹	۳۳	۷۱/۷۳	۳۶	۸۸۲۱/۸	روسیه
۳۹	-۰/۲۷	۳۲	۷۲/۳۸	۳۷	۸۷۸۶/۵	تایلند
۲۹	۰/۳۸	۲۳	۸۰/۹۱	۳۸	۸۳۹۱/۶	مالزی
۳۴	-۰/۱۸	۳۷	۶۷/۹۳	۳۹	۸۲۴۵/۴	ارژانتین
۳۵	-۰/۲۱	۴۲	۶۴/۱	۴۰	۸۰۷۰/۳	کلمبیا
۴۰	-۰/۲۹	۳۴	۷۰/۹۸	۴۱	۶۴۱۹/۹	ترکیه
۴۶	-۰/۸۶	۴۰	۶۶/۶۲	۴۲	۵۰۵۱/۹	مصر
۳۷	-۰/۲۵	۴۴	۶۳/۴۲	۴۳	۴۲۹۲/۶	اندونزی
۴۷	-۱/۰۴	۴۷	۵۴/۳۳	۴۴	۳۰۰۶/۵	ایران
۳۶	-۰/۲۲	۴۵	۶۲/۱۶	۴۵	۲۸۱۳/۵	هند
۴۴	-۰/۶۸	۳۱	۷۴/۱۲	۴۶	۲۸۰۹	اوکراین
۴۲	-۰/۴۲	۴۳	۶۳/۶۲	۴۷	۱۸۶۰/۱	ویتنام
۴۸	-۱/۰۴	۴۸	۵۴/۰۴	۴۸	۱۶۳۵/۲	پاکستان

ماخذ: داده‌های مستخرج از گزارش کردیت سوئیس و پایگاه اینترنتی اقتصاد جهانی
 واحد ثروت مالی به ازای هر بزرگسال به دلار آمریکا است

جدول ۲. میانگین شاخص‌های نوآوری در کشورهای منتخب تولیدکننده علم طی دوره ۲۰۱۱-۲۰۲۰

رتبه	پیچیدگی کسب و کار	رتبه	پیچیدگی بازار	رتبه	زیر ساخت	رتبه	سرمایه انسانی و تحقیقات	رتبه	نهاد و موسسات	کشور
۱۶	۵۰/۲۴	۲۵	۵۳/۹۸	۲۵	۴۹/۲۵	۲۸	۴۴/۰۵	۴۰	۵۳/۹۵	چین
۸	۵۷/۴	۱	۸۲/۳۶	۱۷	۵۶/۴۹	۱۲	۵۶/۱۷	۱۴	۸۶/۸۸	ایالات متحده
۱۰	۵۳/۰۹	۳	۷۵/۵۵	۵	۶۱/۳۴	۱۰	۵۸/۸۴	۱۳	۸۷/۷۷	انگلیس
۴۱	۳۰/۸۴	۳۰	۵۰/۲	۴۱	۳۵/۵۵	۴۵	۲۷/۲۲	۴۱	۵۲/۵۶	هند
۱۴	۵۰/۶۸	۲۱	۵۸/۹۲	۱۶	۵۶/۵۳	۱۱	۵۸/۲۱	۱۸	۸۳/۳۱	آلمان
۲۵	۴۱/۳۶	۲۹	۵۰/۲۱	۲۰	۵۴/۶۸	۲۷	۴۴/۲۶	۲۶	۷۳/۱۴	ایتالیا
۱۱	۵۲/۸۸	۱۱	۶۴/۴۴	۷	۶۰/۲	۱۸	۵۳/۹۸	۱۶	۸۶/۰۴	ژاپن

کشور	رتبه نهاد و موسسات	رتبه سرمایه انسانی و تحقیقات	رتبه زیر ساخت	رتبه پیچیدگی بازار	رتبه پیچیدگی کار	رتبه
فرانسه	۸۰/۹۱	۱۹	۵۵/۹۹	۱۳	۵۷/۵۵	۱۵
کانادا	۹۲/۳۹	۶	۵۲/۴۵	۱۹	۵۷/۷	۱۴
روسیه	۵۶/۴۱	۳۷	۴۶/۷۷	۲۵	۴۰/۹۲	۳۷
اسپانیا	۷۴/۹۶	۲۳	۷۴/۸۶	۲۴	۵۸/۸۴	۱۱
استرالیا	۸۹/۱	۹	۵۸/۹۵	۹	۵۹/۳۹	۱۰
برزیل	۵۴/۷۸	۳۸	۳۳/۲	۳۷	۴۱/۴۷	۳۵
کره	۷۶/۵۶	۲۲	۶۴/۲۷	۳	۶۰/۷	۶
هلند	۹۰/۴	۸	۵۲/۳	۲۰	۵۸/۴	۱۲
ایران	۴۴/۵۴	۴۶	۳۷/۳۶	۳۵	۳۵/۲	۴۴
سوئیس	۸۹/۰۹	۱۰	۵۹/۷۵	۷	۶۰/۱۵	۸
ترکیه	۵۴/۷۶	۳۹	۳۵/۱۵	۳۶	۴۰/۵۱	۳۸
لهستان	۷۴/۰۵	۲۴	۳۹/۱۳	۲۳	۴۵/۰۶	۳۳
سوئد	۸۹/۰۵	۱۱	۶۲/۷۴	۵	۶۴/۷۲	۱
اندونزی	۴۳/۱۸	۴۷	۲۴/۰۶	۴۷	۳۵/۵	۴۲
بلژیک	۸۳/۶۸	۱۷	۵۵/۱۶	۱۴	۵۰/۸	۲۴
مالزی	۶۹/۴۳	۲۹	۴۲/۹۸	۲۹	۴۵/۹۹	۳۱
عربستان	۵۷/۶۹	۳۵	۴۲/۸۷	۳۰	۴۵/۴۹	۳۲
دانمارک	۹۲/۵۶	۴	۶۲/۸۳	۴	۵۸/۳	۱۳
اتریش	۸۶/۶۵	۱۵	۵۹/۸	۶	۵۵/۷۳	۱۸
پرتغال	۷۸/۵۴	۲۰	۴۹/۷۲	۲۱	۴۹/۱۸	۲۶
مکزیک	۶۰/۵	۳۳	۳۳/۱۹	۳۸	۴۱/۲۱	۳۶
مصر	۴۴/۷۸	۴۵	۲۵/۴۷	۴۶	۳۴/۵۲	۴۶
افریقا جنوبی	۶۸/۵۴	۳۰	۲۹/۳۲	۴۲	۳۵/۰۱	۴۵
پاکستان	۴۲/۹۴	۴۸	۱۱/۷	۴۸	۲۳/۸۴	۴۸
نروژ	۹۲/۵۴	۵	۵۳/۹۹	۱۷	۶۲/۶۸	۴
فلسطین اشغالی	۷۰/۳۳	۲۸	۵۹/۰۴	۸	۵۲/۹۵	۲۲
چک	۷۶/۷۴	۲۱	۴۶/۰۶	۲۶	۵۱/۳۶	۲۳
هنگ کنگ	۹۱/۵۴	۷	۴۹/۶	۲۲	۶۴/۶۴	۲
سنگاپور	۹۳/۷	۱	۶۵/۹	۱	۶۲/۹۸	۳
فنلاند	۹۳/۴۸	۲	۶۵/۴۴	۲	۵۹/۴۱	۹
یونان	۶۶/۴	۳۲	۴۹/۱۲	۲۳	۴۴/۷۶	۳۴
تایلند	۵۷/۴۶	۳۶	۳۲/۶۶	۳۹	۳۸/۸۲	۴۰

کشور	نهاد و موسسات	رتبه	سرمایه انسانی و تحقیقات	رتبه	زیر ساخت	رتبه	پیچیدگی بازار	رتبه	پیچیدگی کسب و کار	رتبه
شیلی	۷۳/۹۸	۲۵	۳۲/۵۷	۴۰	۴۶/۳۱	۳۰	۴۹/۶۹	۳۱	۳۶/۴۳	۳۲
ایرلند	۸۸/۵۹	۱۲	۵۴/۰۱	۱۶	۵۴/۰۶	۲۱	۶۱/۶	۱۴	۵۸/۵	۷
اوکراین	۵۰/۲۷	۴۴	۳۹/۵۸	۳۲	۳۰/۶۸	۴۷	۴۲/۴۷	۴۳	۳۴/۰۲	۳۷
نیوزلند	۹۳/۲	۳	۵۵/۱۲	۱۵	۵۵/۳۵	۱۹	۶۵/۴۸	۹	۴۴/۱۵	۲۴
ویتنام	۵۱/۸۶	۴۲	۲۸/۱۵	۴۴	۳۵/۳۷	۴۳	۴۸/۹۱	۳۳	۳۴/۰۴	۳۶
ارژانتین	۵۰/۳۱	۴۳	۳۷/۹	۳۴	۳۹/۸۶	۳۹	۳۵/۴۲	۴۶	۳۳/۷۶	۳۸
رومانی	۶۷/۴۷	۳۱	۳۰/۷۲	۴۱	۴۶/۴۱	۲۹	۴۲/۸	۴۲	۳۲/۳۷	۴۰
کلمبیا	۶۰/۱	۳۴	۲۸/۷	۴۳	۴۷/۱۵	۲۸	۴۸/۴۴	۳۴	۳۳/۴۴	۳۹
مجارستان	۷۲/۶۱	۲۷	۴۱/۱۸	۳۱	۴۷/۷۴	۲۷	۴۳/۵۴	۴۰	۴۰/۸۳	۲۶

ماخذ: داده‌های مستخرج از شاخص جهانی نوآوری

روش شناسی و ارائه مدل پژوهش

مطالعه حاضر به لحاظ ماهیت و روش، تحلیلی- توصیفی است زیرا، با هدف تحلیل تجربی تأثیر متغیرهای توضیحی پژوهش بر ثروت ملی در نمونه آماری مورد مطالعه انجام شده است. مدل پژوهش نیز با استفاده از تحلیل رگرسیون چند متغیره رهیافت داده‌های پویا به ارزیابی روابط بین متغیرهای مورد نظر می‌پردازد زیرا، از جمله روش‌های اقتصادسنجی مناسبی است که با استفاده از متغیرهای ابزاری (تمام متغیرهایی که با جزاخالل همبستگی ندارد)، درونزایی بین متغیرهای وابسته و توضیحی را برطرف می‌سازد. همچنین، با استفاده از متغیرهای وابسته وقفه دار باعث از بین رفتن همخطی می‌شود و با افزایش بعد زمانی متغیرها و حذف متغیرهایی که در طول زمان ثابت هستند به برآورد دقیق‌تر و با کارایی بیشتر کمک می‌کند. زمانی که مقاطع (تعداد کشورها) بیشتر از سال‌های مورد بررسی پژوهش باشد، از این روش استفاده می‌شود. در ادامه به معرفی تعیین‌کننده‌های ثروت ملی در معادله (۱) و (۲) پرداخته می‌شود:

$$WE_{it}^1 = f(X_{it}, X_{it} * GL_{it} * GO_{it}) \quad (1)$$

$$X_{it} = f(INS^r, INF^r, HC^r, BC^r, MC^r) \quad (2)$$

به منظور تصریح یک مدل اقتصادسنجی مناسب و بررسی همه جوانب، حالات مختلف در نظر گرفته شده است. $X_{it} * GL_{it} * GO_{it}$ اثر متقابل نوآوری، جهانی شدن و حاکمیت است و INS ، INF ، HC و BC

1. Financial wealth
2. Institutions
3. Infrastructure
4. Human capital and research
5. Business complexity
6. Market complexity

MC به ترتیب نماد نهاد و موسسات، زیرساخت، سرمایه انسانی و تحقیقات، پیچیدگی بازار و پیچیدگی کسب و کار است. در مدل پژوهش حاضر که از نوع داده‌های تلفیقی پویا است وقفه متغیر وابسته (ثروت مالی به ازای هر بزرگسال در یک دوره قبل) نیز به عنوان متغیر توضیحی حضور دارد. از آنجا که در عصر حاضر علم و دانش محرکه اصلی مقبولیت و مشروعیت به شمار می‌رود و استفاده از اطلاعات این کشورها تصویر شفاف‌تری را منعکس می‌کند، لذا کشورهای منتخب در پژوهش حاضر شامل ۴۸ کشور برتر تولیدکننده علم بر اساس گزارش سال ۲۰۲۱ نظام رتبه‌بندی سایماگو هستند. به همین منظور، مجموعه‌ای از آمار و اطلاعات طی دوره زمانی ۱۰ سال ۲۰۱۱ الی ۲۰۲۰ استفاده شده است. در این پژوهش از اطلاعات ثروت مالی به ازای هر بزرگسال در کشورهای منتخب منتشره توسط موسسه کردیت سونیس به عنوان متغیر وابسته استفاده شده است. همچنین، به منظور سنجش مؤلفه‌های نوآوری شاخص‌های سنتی ثبت اختراع و تعداد مقالات علمی و فنی را کنار گذاشته و از شاخص‌های سازمان جهانی نوآوری استفاده شده است که از هفت رکن در دو دسته ورودی و خروجی سامان یافته‌اند و در نهایت نمره هر معیار از ۱۰۰ محاسبه شده است. به این منظور از شاخص‌های ورودی نوآوری شامل نهاد و موسسات، زیرساخت، سرمایه انسانی و تحقیقات، پیچیدگی بازار و پیچیدگی کسب و کار که فعالیت‌های ابتکاری را امکان‌پذیر می‌کنند بهره گرفته شده است. همچنین، داده‌های مورد نیاز متغیر جهانی شدن و حکمرانی از پایگاه آماری اقتصاد جهانی به دست آمده است که نمره جهانی شدن کشورها از ۱۰۰ و نمره حکمرانی کشورها بین ۲/۵- و ۲/۵+ محاسبه شده است.

تخمین مدل

پیش از برآورد مدل لازم است جهت جلوگیری از ایجاد رگرسیون ساختگی آزمون ریشه واحد به منظور بررسی مانایی متغیرها صورت پذیرد. در این پژوهش جهت بررسی مانایی متغیرها از روش لوین، لین و چو (LLC) استفاده شده است. فرایند بررسی مانایی متغیرها به صورتی است که با عدم پذیرش فرضیه H_0 نامانایی متغیرها (فرض وجود ریشه واحد) رد می‌شود و به عبارت دیگر، در این آزمون فرضیه صفر وجود ریشه واحد و نامانایی متغیرهاست. نتایج این آزمون در جدول ۴ نشان داده شده است.

جدول ۴. نتایج آزمون مانایی متغیرها

نتیجه	P- value	آماره آزمون	متغیرها
در سطح مانا	۰/۰۰	-۳/۸۳	ثروت مالی به ازای هر بزرگسال
در سطح مانا	۰/۰۰	-۱۰/۵۲	نهاد و موسسات
در سطح مانا	۰/۰۰	-۱۱/۹۴	زیرساخت
در سطح مانا	۰/۰۰	-۱۲/۹۱	سرمایه انسانی و تحقیقات
در سطح مانا	۰/۰۰	-۱۹/۳۵	پیچیدگی بازار
در سطح مانا	۰/۰۰	-۸/۹۵	پیچیدگی کسب و کار
در سطح مانا	۰/۰۰	-۷/۴۵	جهانی‌شدن
در سطح مانا	۰/۰۰	-۵/۱۷	نهاد حاکمیت

ماخذ: یافته‌های پژوهش

تمام متغیرها بر اساس نتایج آزمون صورت گرفته در سطح مانا هستند و نگرانی از گرفتاری در رگرسیون کاذب وجود ندارد. همچنین، با توجه به اینکه مدل داده‌های تلفیقی به صورت ترکیب داده‌های مقاطع مختلف در طول زمان هستند نیاز است قابلیت ترکیب داده‌ها با آزمون همگنی عرض از مبداها (اف لیمر^۱) بررسی شود. در آزمون اف لیمر با فرض صفر اینکه عرض از مبدا تمام مقاطع یکسان است با توجه به نتایج در می‌یابیم تخمین مدل به صورت داده‌های تلفیقی تایید شده است. با توجه به وجود افکت، بررسی نوع آن از نظر مقطع (یکطرفه در مقاطع)، زمان (یکطرفه در دوره) یا هر دو (دوطرفه) ضروری است. نتایج این آزمون در جدول ۵ نشان داده شده است.

جدول ۵. نتایج آزمون قابلیت تخمین مدل به صورت داده‌های پانل

مدل	آماره F اثرات ثابت	آماره F اثرات ثابت زمان	آماره F اثرات ثابت مقطع و زمان
حالت ۱: اثر ورودی‌های نوآوری	۱۲۲/۷۵ (۰/۰۰)	۱۳/۸۵ (۰/۰۰)	۱۰۹/۴۴ (۰/۰۰)
حالت ۲: اثر متقابل شاخص نوآوری*جهانی شدن*حاکمیت	۱۵۷/۳۲ (۰/۰۰)	۲۱/۶۰ (۰/۰۰)	۱۳۴ (۰/۰۰)
حالت ۳: اثر متقابل جهانی شدن*حاکمیت*نهاد و موسسات	۱۲۷/۵۶ (۰/۰۰)	۱۴/۵۳ (۰/۰۰)	۱۱۵/۰۹ (۰/۰۰)
حالت ۴: اثر متقابل جهانی شدن*حاکمیت*سرمایه انسانی و تحقیقات	۱۲۴/۴۸ (۰/۰۰)	۱۴/۲۵ (۰/۰۰)	۱۱۱/۴۲ (۰/۰۰)
حالت ۵: اثر متقابل جهانی شدن*حاکمیت*زیرساخت	۱۲۹/۱۴ (۰/۰۰)	۱۴/۸۸ (۰/۰۰)	۱۱۱/۴۴ (۰/۰۰)
حالت ۶: اثر متقابل جهانی شدن*حاکمیت*پیچیدگی بازار	۱۲۸/۰۴ (۰/۰۰)	۱۴/۶۱ (۰/۰۰)	۱۱۴/۴۳ (۰/۰۰)
حالت ۷: اثر متقابل جهانی شدن*حاکمیت*پیچیدگی کسب و کار	۱۲۳/۷۸ (۰/۰۰)	۱۳/۸۳ (۰/۰۰)	۱۱۱/۰۶ (۰/۰۰)

ماخذ: یافته‌های پژوهش
اعداد داخل پرانتز بیانگر احتمال است.

مقایسه نتایج آماره آزمون و مقدار بحرانی در جدول در همه حالات مدل تلفیقی دوطرفه از نظر آماری را تایید می‌کند. از آزمون هاسمن^۲ نیز به عنوان مبنایی برای انتخاب مدل با اثرات ثابت و یا تصادفی استفاده می‌شود اما با توجه به اینکه تخمین زن (GMM^۳) در هر دو حالت اثرات ثابت و تصادفی کارایی دارد نیاز به انجام آزمون هاسمن نیست (هایاشی^۴، ۲۰۰۰). در نهایت، مدل پژوهش، به روش گشتاورهای تعمیم یافته برآورد گردید که نتایج به شرح جدول ۶ ارائه شده است. در این جدول، آماره سارگان حاصل بررسی

1. F Limer
2. Hausman
3. Generalized Method of Moments
4. F. Hayashi

اعتبار ماتریس ابزارها توسط آزمون سارگان است و فرضیه صفر آن دال بر مناسب بودن متغیرهای ابزاری است که مقدار بزرگتر از ۰/۰۵ آن، مؤید اعتبار ابزارهای مورد استفاده در تخمین مدل پژوهش است.

جدول ۶. تخمین مدل به روش گشتاورهای تعمیم یافته

متغیر وابسته: ثروت مالی	حالت اول	حالت دوم	حالت سوم	حالت چهارم	حالت پنجم	حالت ششم	حالت هفتم
LWEit-1	۰/۴۴ (۰/۰۰)	۰/۳۵ (۰/۰۰)	۰/۴۳ (۰/۰۰)	۰/۴۴ (۰/۰۰)	۰/۴۴ (۰/۰۰)	۰/۴۴ (۰/۰۰)	۰/۴۳ (۰/۰۰)
LINS	۰/۶۷ (۰/۰۰)	---	---	۰/۳۲ (۰/۰۰)	۰/۵۱ (۰/۰۰)	۰/۴۱ (۰/۰۰)	۰/۳۰ (۰/۰۱)
LHC	۰/۷۶ (۰/۰۰)	---	۰/۶۸ (۰/۰۰)	---	۰/۶۶ (۰/۰۰)	۰/۶۶ (۰/۰۰)	۰/۵۰ (۰/۰۰)
LINF	۰/۲۵ (۰/۰۰)	---	۰/۱۸ (۰/۰۰)	۰/۱۶ (۰/۰۰)	---	۰/۱۹ (۰/۰۸)	۰/۱۱ (۰/۰۲)
LBC	۰/۵۴ (۰/۰۰)	---	۰/۴۸ (۰/۰۰)	۰/۴۴ (۰/۰۰)	۰/۵۰ (۰/۰۰)	---	۰/۲۵ (۰/۰۰)
LMC	۰/۳۷ (۰/۰۰)	---	۰/۳۶ (۰/۰۰)	۰/۳۶ (۰/۰۰)	۰/۳۸ (۰/۰۰)	۰/۳۷ (۰/۰۰)	---
IINGIGo	---	۰/۹۸ (۰/۰۰)	---	---	---	---	---
IGIGo*INS	---	---	۰/۴۷ (۰/۰۰)	---	---	---	---
IGIGo*HC	---	---	---	۰/۶۵ (۰/۰۰)	---	---	---
IGIGo*INF	---	---	---	---	۰/۲۴ (۰/۰۰)	---	---
IGIGo*BC	---	---	---	---	---	۰/۴۸ (۰/۰۰)	---
IGIGo*MC	---	---	---	---	---	---	۰/۹۶ (۰/۰۰)
Sargan	۴۷/۰۸ (۰/۱۴)	۴۷/۶۲ (۰/۲۵)	۴۷/۳۸ (۰/۱۴)	۴۷/۱۰ (۰/۱۴)	۴۷/۶۳ (۰/۱۳)	۴۷/۴۲ (۰/۱۴)	۴۶/۸۹ (۰/۱۵)
Number of Obs	۴۸۰						
Number of groups	۴۸						

ماخذ: یافته‌های پژوهش
اعداد داخل پرانتز بیانگر احتمال است.

تجزیه و تحلیل نتایج

بر اساس نتایج تخمین جدول شماره (۶) در حالت اول اثر پنج شاخص ورودی نوآوری بر ثروت مالی بررسی شده است و در حالت دوم اثر متقابل نوآوری، جهانی شدن و کیفیت حکمرانی بر ثروت مالی سنجیده

شده است. در حالات سوم تا هفتم نیز اثر متقابل جهانی شدن و کیفیت حکمرانی هر بار همراه با یکی از شاخص‌های ورودی نوآوری به منظور بررسی حالات مختلف تخمین زده شده است.

طبق یافته‌های جدول (۶) و مطابق با مبانی نظری در حالت اول تأثیر انفرادی شاخص‌های ورودی نوآوری بر ثروت مالی در کشورهای منتخب تولیدکننده علم با ضرایب تخمینی متفاوت مندرج در جدول و در سطح ۹۵٪ مثبت و معنی‌دار بوده است که با توجه به فقدان وجود پژوهشی با این رویکرد امکان مقایسه نتایج تخمین وجود ندارد. در واقع، نوآوری به عنوان یکی از عوامل تولیدی جدید با ایجاد تغییرات و ابداعات در هر یک از شاخص‌های ورودی، بسترساز، تسهیل‌گر، تولیدکننده و جذب‌کننده ثروت مالی بوده است و می‌تواند بر ثروت کشورها بیافزاید. چرا که، استفاده از سیستم‌های تولیدکننده و افزایش ثروت به شکل سنتی پاسخگوی شرایط عصر حاضر نخواهد بود.

ضریب متغیرهای نهاد و موسسات، سرمایه انسانی و تحقیقات، زیرساخت، پیچیدگی بازار و پیچیدگی کسب و کار در حالات هفت‌گانه مدل مثبت و معنی‌دار است که بیانگر اثرگذاری مثبت اجزای شاخص نوآوری بر ثروت مالی است. در حالت اول ضریب تخمینی مولفه سرمایه انسانی و تحقیقات بزرگتر و ضریب تخمینی مولفه زیرساخت نسبت به سایر ضرایب تخمینی کوچکتر است. در بین حالات تخمینی سه تا هفت نیز بزرگ‌ترین ضریب تخمینی مربوط به اثر متقابل جهانی شدن، شاخص نهادی حاکمیت و مولفه پیچیدگی بازار است و کوچک‌ترین ضریب تخمینی مربوط به اثر متقابل جهانی شدن، شاخص نهادی حاکمیت و مولفه زیرساخت است.

بر اساس نتایج جدول (۶) در حالت دوم ضریب تخمینی تأثیر متقابل نوآوری با جهانی شدن و شاخص نهادی حاکمیت نیز بر ثروت مالی در کشورهای منتخب تولیدکننده علم برابر با (۰/۹۸) و در سطح ۹۵٪ مثبت و معنی‌دار است. بنابراین بر اساس نتایج تخمین می‌توان بیان داشت میزان تأثیر نوآوری و جهانی شدن کشورها بر ثروت مالی تحت تأثیر کیفیت شاخص نهادی حکمرانی است. زیرا کیفیت مطلوب حکمرانی می‌تواند با ایجاد ثبات سیاسی و ایجاد آزادی‌های قانونی سبب جلب اعتماد جهانیان شود و با ایجاد امنیت عمومی، کاهش فساد و کیفی کردن قوانین و سیاست‌ها کشورها را در بهره‌گیری از مزایای جهانی شدن مساعدت نماید.

ضریب متغیر وابسته باوقفه در حالات هفت‌گانه مدل مثبت و معنی‌دار بوده که با مبانی نظری نیز سازگار است. زیرا، ثروت مالی در هر دوره از ثروت مالی دوره قبل خود تأثیر مثبت می‌پذیرد. حاصل نتایج به دست آمده می‌تواند به سیاستگذاران کلان اقتصادی کشورها به خصوص، در کشورهای در حال گذار جهت اتخاذ سیاست‌های صحیح و مناسب و انجام برنامه‌ریزی دقیق با هدف ارتقاء میزان ثروت مالی آن کشورها و به تبع آن، ارتقاء جایگاه آن‌ها مساعدت نماید.

بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادها

در اقتصادهای دانش‌محور عصر حاضر، نوآوری را می‌توان به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل ثروت‌سازی پذیرفت که توانایی تبدیل ظرفیت‌های بالقوه به ظرفیت‌های بالفعل را با خلق ظرفیت‌های جدید تضمین

می‌کند. افزایش ثروت مالی در کشورها نیازمند بسط زمینه‌های لازم جهت گسترش فعالیت‌های نوآوری است. از سوی دیگر و با توجه به نتایج پژوهش حاضر، میزان بسط فعالیت‌های نوآوری و اثرگذاری آن بر ثروت مالی کشورها متأثر از کیفیت نهاد حکمرانی و درجه جهانی‌شدن آن کشورهاست. از این رو، به سیاست‌گذاران توصیه می‌شود با توجه به نقاط ضعف هر یک از شاخص‌های حکمرانی در کشورها، موثرترین راهبردها را در جهت شفافیت بیشتر، کاهش فساد، اثربخشی دولت‌ها، ثبات سیاسی و افزایش کیفیت قوانین تنظیم کرده و تصمیمات اقتصادی، سیاسی و مدیریتی هوشمندی اتخاذ کنند که با پیوستن به جهان خارج از مزیت‌های آن بهره‌گیرند. لذا پیشنهاد می‌شود، با بهبود فضای حاکمیت، قوانین در کشورها بویژه کشورهای در حال گذار به گونه‌ای سازماندهی شوند که از فعالیت‌های نوآورانه و هدفمند حمایت کرده و با حذف قوانین دست و پا گیر و غیرضروری بستر بهره‌گیری از فرصت‌های ایجاد شده توسط جهانی‌شدن را مهیا کند. همچنین، افزایش ضمانت اجرای قوانین و ثبات در برنامه و اهداف ارائه شده علاوه بر این که سبب بهبود ساختار نهاد حاکمیتی می‌شود می‌تواند در راستای بهره‌مندی از فرصت‌های جهانی‌شدن نیز عمل نماید. علاوه بر این، کاهش منازعات سیاسی در پرتو کاهش تنش‌های داخلی خود به عنوان عامل جذب برای سایر کشورها قلمداد می‌شود. همچنین، اتخاذ سیاست‌های مناسب و برقراری روابط بین‌المللی مستحکم و برنامه‌ریزی هدفمند و آینده‌نگر می‌تواند بستر مناسب بهره‌مندی کشورها از جریان جهانی‌شدن، کمک قابل ملاحظه‌ای در راستای افزایش ثروت مالی کشورها فراهم کند.

همچنین، با توجه به نتایج پژوهش حاضر در رابطه با متغیر نوآوری، پیشنهادهایی به منظور بهبود شاخص‌های مورد مطالعه ارائه می‌گردد:

۱) از آنجا که ضریب تخمینی اثر متقابل شاخص پیچیدگی بازار با جهانی‌شدن و کیفیت شاخص حکمرانی در پژوهش حاضر نسبت به ضرایب تخمینی همراه با سایر متغیرها بزرگتر است لذا پیشنهاد می‌شود توجه بیشتری به بازارهای مالی و اعتباردهی‌ها صورت پذیرد و میان بخش‌های مختلف سیستم‌های مالی تعادل برقرار شده و زمینه جذب سرمایه‌ها به منظور افزایش ثروت مالی کشورها فراهم شود.

۲) فضای کسب و کارهای دانش‌محور و مبتنی بر نوآوری به گونه‌ای باشد که با بسترسازی اطلاعات علمی موجب کاهش آزمون و خطا گردیده و در عین حال در جهت ظهور خلاقیت‌ها گام برداشته شود.

۳) توجه و حمایت نهادهای قانون‌گذار به پروژه‌های مبتنی بر نوآوری که از مخاطرات کمتری برخوردار هستند و در جذب وجوه موفق‌تر عمل می‌کنند در دستور کار قرار گیرد.

۴) نوآوری با تدوین بانک‌های اطلاعاتی کارآمد در خصوص اطلاع‌رسانی و به تقارن رساندن اطلاعات در جهت سرمایه‌گذاری‌های بهتر نیز می‌تواند در افزایش ثروت مالی موثر باشد.

۵) آموزش سواد مالی و تربیت نیروی انسانی زبده در تخصیص ثروت مالی به اجزای مختلف به گونه‌ای که بتوان شاهد بیشترین بازده ثروت مالی بود.

ملاحظات اخلاقی

حامی پژوهش: پژوهش حامی مالی ندارد.
مشارکت نویسندگان: تمام نویسندگان در آماده‌سازی پژوهش مشارکت داشته‌اند.
تعارض منافع: بنا بر اظهار نویسندگان در این پژوهش هیچگونه تعارض منافی وجود ندارد.
تعهد کپی رایت: طبق تعهد نویسندگان حق کپی رایت رعایت شده است.

References

- Agheli, Lotfali and Imam Qolipour, Sara. (2011). The importance of financial wealth in the consumption of the private sector of the country: a strategic view in the direction of reforming the consumption pattern. *Economic strategy*, 1(1), 125-144. (in Persian).
- Calderon, C. A; & Servén, L. (2004). The effects of infrastructure development on growth and income distribution. Available at SSRN 625277.
- Charsmar, H. C. (2020). Sovereignty vs globalization: Indispensable discourse due to relationship. *International Journal of Political Theory*, 4(1):130-150.
- GlobalInnovation Index Report. (2020). https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2020.
- Gorodnichenko, Y; Svejnar, J; & Terrell, K. (2010). Globalization and innovation in emerging markets. *American Economic Journal: Macroeconomics*, 2(2), 194-226.
- Gygli, S; Haelg, F; Potrafke, N; & Sturm, J. E. (2019). The KOF Globalization Index–revisited. *The Review of International Organizations*, (3)14, 543-574.
- Hovaguimian, A. (1994). The Role of Financial Institutions in Facilitating Investment and Capital Flows. Financial Policies and Capital Markets in Arab Countries, ed. by Said El-Naggar (Washington: International Monetary Fund, 1994), 29-53.
- Hayashi, F. (2000). *Econometrics*. Princeton University press.
- Issing, O. (2000). The globalisation of financial markets (Vol. 12). September.
- Johnson, A. (2001, June). Functions in innovation system approaches. In Nelson and Winter Conference, Aalborg, Denmark (pp. 12-15).
- Kefela, G. T. (2010). Knowledge-based economy and society has become a vital commodity to countries. *International NGO Journal*, 5(7), 160-166.
- Kogabayev, T; & Maziliauskas, A. (2017). The definition and classification of innovation. *Holistica–Journal of Business and Public Administration*, 8(1), 59-72.
- Kuncoro, A. (2012). Globalization and innovation in Indonesia: Evidence from micro-data on medium and large manufacturing establishments. *ERIA Discussion Paper*, 9.
- Kyrychenko, Y. (2019). Does foreign investment contribute to national wealth and sustainable economic development? *Молодий вчений*, 8(72), 310-317.
- Komijani, Akbar and Sultan, Parvaneh. (1389). The effect of good governance on economic growth in the group of selected OPEC and OECD countries. *Economic Modelling*, 6(2), 1-24. (in Persian).
- Mahmoudi, Amir and Arashpour, Alireza. (2016). Good governance is a mechanism to create capability in the development of development. *World Politics*, 22(6), 213-236. (In Persian).
- Martinavičius, J. (2013). National wealth assessment and utilization in transition economies. Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics.
- Nosova, O. (2017). The impact of globalization on financial institutions' development. *Europa Regionum*, 21 (30), 99-119.
- Olsen, Mancor. (1382). Autocracy, democracy and development in the government, corruption and social opportunities, translated by Hossein Raghofer, Naqsh and Negar publications. Tehran. (In Persian).

Rahimnia, Fariborz, Doharian, Alireza and Kaderi, Farshad. (2017). Examining the impact of innovation strategies on the performance of export businesses. *Scientific Journal of International Business Management*, 1(3), 1-22. (In Persian).

Schiliro, D. (2012). Knowledge-based economies and the institutional environment. *Theoretical and Practical Research in Economic Fields*, 3(05), 42-50.

Sekita, S; Kakkar, V; & Ogaki, M. (2022). Wealth, financial literacy, and behavioral biases in Japan: The effects of various types of financial literacy. *Journal of the Japanese and International Economies*, 64, 101190, ISSN 0889-1583.

Torgler, B; & Piatti, M. (2009). The impact of globalization and corruption on extraordinary wealth: An empirical analysis. In 2009 Annual Meeting of the Swiss Society of Economics and Statistics: Globalization Patterns and Challenges: (pp. 1-15). University of Geneva.

Taheri, Abulqasem. (2015). Globalization and its effects. *Management Studies (Improvement and Transformation)*, 9(33.34), 95-122. (In Persian).

Ukharev, Oleg & Voronchikhina, E. (2022). Financial Wealth in Macroeconomic Dynamics. *Finance: Theory and Practice*. 26. 118-135. 10.26794/2587-5671-2022-26-2-118-135.

Vieira, F. V; & Damasceno, A. O. (2011). An investigation on the role of institutions for income and growth models. *Economia Aplicada*, 15, 339-368.

WorldBankReport. (2018). <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2018/01/30/the-changing-wealth-of-nations-2018>.

Yang, X. (2021). The impact of production and consumption capabilities and human capital capacity on the national wealth of China. *International Journal of Economics and Finance Studies*, 13(2), 372-387.

Zaidi, S. A. H; Wei, Z; Gedikli, A; Zafar, M. W; Hou, F; & Iftikhar, Y. (2019). The impact of globalization, natural resources abundance, and human capital on financial development: Evidence from thirty-one OECD countries. *Resources policy*, 64, 101476, ISSN 0301-4207.

Zinni, M. B. (2013). Identifying drivers for the accumulation of household financial wealth. *SSRN Electronic Journal*. 10.2139/ssrn.2214962.

COPYRIGHTS

This license allows others to download the works and share them with others as long as they credit them, but they can't change them in any way or use them commercially.